

ТЕОРЕТСКИ КОНЦЕПЦИИ КОИ И ПРЕТХОДАТ НА МУЛТИКУЛТУРАЛНАТА СОЦИЈАЛНА РАБОТА

Кратка содржина

Комплексноста на праксата на социјалната работа произлегува од нејзината општествена улога. Во рамките на социјалната работа се обезбедуваат директната асистенција и заштита на поединците, групите и општествените заедници со што индиректно се придонесува за (во) одржување на социјалниот ред.

Еден од основните проблеми кои се јавуваат во современата пракса на социјалната работа е поврзан со дихотмониот однос во кој се наоѓаат концептите на човекови права и социјалната правда од една страна и концептот на човекови разлики од друга страна. Концептот за човечки разлики наметнува почитување на поединците на културните заедници и на тој начин атакува врз универзалноста и неподвојноста на човековите права и социјалната правда кои се издвојуваат како фундаментални постулати на социјалната работа.

Клучни зборови: ПРАКСА НА СОЦИЈАЛНАТА РАБОТА, ЧОВЕКОВИ ПРАВА, УНИВЕРЗАЛНОСТ И НЕПОДВОЈНОСТ НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА, СОЦИЈАЛНА ПРАВДА, ИНДИВИДУАЛНА И ГРУПНА ДИМЕНЗИЈА НА СОЦИЈАЛНАТА ПРАВДА, ЧОВЕКОВИ РАЗЛИКИ, КУЛТУРЕН РЕЛАТИВИЗМАМ И КРОСТ КУЛТУРНА ПРАКСА.

Праксата на социјалната работа почива и се развива под влијание на одредени теоретски концепти. Во основа вредносната компонета¹ е една од најзначајните елементи во социјална работа како дејност. Вредносната димензија на социјалната работа е поврзана со универзалноста на човековите и социјални права и потреби, заеднички за сите поединци, но и со концептот на различност кој произлегува од есенцијалната уникатноста на поединците и ги диференцира од сите останати индивидуи. Оттука, се наметнува потребата да се укаже на дихотмониот однос во кој се наоѓаат концептите на човековите и социјалните права од една страна и концептот на човекови разлики од друга страна.

Човековите и социјални права се доминантните концепти во социјалната работа кои почиваат на принципот на универзалност. Историјата

¹ Вредносната компонента е првиот елемент во рамките на Бартлетовата работна дефиницијата на праксата на социјалната работа.

и наследството на социјалната заштита и социјалната работа се разликуваат од сите други социјални науки и помагателни професи по тоа што своите корени ги имаат во вредностите на човековите права и социјалната правда. Примарни цели на социјалната работа се помош на маргинализираните и поттиснатите групи, служење на општеството и обезбедување на достоинство и вредност за сите луѓе (Lum, превземено од Sue & McGoldrick, 2006).

Меѓутоа, под влијание на постмодернизмот, пред крајот на дваесетиот век, се позабележително е продирањето на релативизмот во теоријата и праксата на социјалната работа. Тој, се наметнува и наложува приспитување на универзално усвоените вредности во социјалната работа. Релативизмот во социјалната работа е издиференциран во доминантниот концепт за човекови разлики.

Наспроти голем допринос на концептот за човекови разлики во нагласување на културните специфики при третманот на поединците, групите и заедниците, тој е најголемиот критичар на доминантните западни вредности во социјалната работа. Неговиот најголем недостаток и мана е што навидум тој заговара „прифаќање на безбројни вистини“, но се доживува себе си како апсолутна вистина и не манифестира толерантност кон оние кои го негираат како апсолут. Тој не нуди јасен одговор за позиционирање на социјалниот работник во услови на очигледо кршење на човековите права² или правата на детето, кои се универзално прифатени како заеднички, кои се однесуваат и произлегуваат од природата на човекот и априори не значи дека се наметнати од белиот, европјанинот, мажот и христијанинот.

1.1. Концептот за човекови права во социјалната работа

Каде започнуваат универзалите човекови права? На едно мало место, блиску до дома, толку блиску и толку мало, што не може да биде забележано на ниту една мапа на светот. Тоа место е светот на еден поединец, соседството во кое живее, училиштето или факултетот што го посетува, фабриката, фармата или канцеларијата каде работи. Местото каде секој маж, жена и дете бараат еднаква правда, еднакви можности, еднаков дигнитет без дискриминација.

Eleanor Roosevelt³, 1958,
превземено од Амреиканскиот координативен
комитет на УНХР, 1998

² Потточно, правата на жената да биде заштитена од робскиот однос во семејството или заедницата. Правата на детето да биде заштитено од средината која е штетна за неговиот развој и тн.

³ Интересно е дека Еленор Рузвелт, пред целосно да биде посветена на политичката кариера на совјот сопруг Франклин Делано Рузвелт, работи во селтаменти (About quotes: Women's history, 2008). Таа се смета за најзначајниот член на Комисијата за човекови права при ООН, а едноставноста и разбирливоста на Универзалната декларација за човекови права, усвоена во 1948 година, се смета за нејзина најголема оставштина (National Coordinative Committee of UNHR, 1998).

Концептот за човекови права е долгогодишна преокупација на филозофи, правници, политичари, педагози и социјални работници. Долгата традиција и неговите корени можат да бидат пронајдени во сите поголеми светски религии. Исто така, уште во античките времиња филозофите, Платон, Сократ и Аристотел, пишувале за еднаквост и правда, се разбира во тоа време тие биле концентрирани на еднаквоста и правдата на човекот, сватен буквално како именка од машки род. За правата на жените се зборува нешто подоцна во човековата историја. Веројатно, еден од првите акти за признавање на човековите права е усвоен во 1215 година, кога англиските благородници, бискупи и поглаварот го приморале тогашниот крал Џон да престане со угнетување на неговите поданици. Впрочем, потпишувањето на „Магна Карта“ претставува историскиот момент на поставување на камен темелникот на човековите права (Reichert, 2003:21). Подоцна францускиот филозоф Кондорек во 1787 година издава „Спогодба за правата на жените“, на кои, согласно природниот закон им се изедначуваат правата со мажите. Во обид да не навлегуваме подетално во историскиот развој на човековите права, би сакале само да нагласиме дека Џејн Адамс⁴, Алис Соломон⁵ и Еглантина Јеб⁶ како едни од првите дејци во социјалната работа имаат голем допринос во развојот на човековите права (ибид.: 31-32).

Значењето за почитување на човековите права на национално и на меѓународно ниво е изедначено. Ако, човековите права не се почитувани на ниво на индивидуа, заедница, корпорација и влада, се губи смислата за нивно признавање на меѓународни рамки. Само откако индивидуите, заедниците, или групите ќе имаат разбирање за локалното значење на човековите права, може да дојде до нивна поширока експанзија.

Генерално концептот на човекови права може да биде разбран како „права, кои се наследени согласно нашата природа и без кои неможе да живееме како човекови битија. Човековите права и фундаменталните слободи овозможуваат потполно развивање и користење на човекови квалитети, интелигенција, таленти и совест, како и задоволување на духовни и други потреби“ (United Nations, 1987).

⁴ Џејн Адамс во 1915 година патува кај тогашниот германски Канцелар со цел да го убеди да ја пркине Првата Светска Војна (Reichert, 2003:31).

⁵ Оснивач на првото училиште за социјални работници во Германија, голем активист за правата на жените (Доневска, 1999; Reichert, 2003).

⁶ Еглантина Јеб, британска социјална работничка која во 1919 година ја формира Фондацијата Save the Children, организација која ја изготвува декларацијата за Правата на детето усвоена од страна на Лигата на народите во 1924 година.

При проучување на човековите права, согласно Декларацијата⁷ за човекови права, треба да се запазат два елемента: нивната универзалноста и неделивоста. Концептот на универзалност подразбира уживање на исти права, неземајќи го во предвид местото на живеење. Оттука, обезбедувањето на храна и здравствена заштита се обврска на секоја држава. Меѓутоа, концептот на универзалност може да биде во судир со некој од културните, правни, политички, морални и други одредби. На пример правото на избор на брачен другар⁸ во одредени случаи се коси со религиските и културните традиции на некои етнички групи. Истовремено, согласно Декларацијата, забрането е мешање во религиските и културни традиции, па оттука се поставува прашањето што е повредно или посвето, човековите права или религиозните норми? Постои одредена потешкотија за аплицирање на принципот за универзалност во социјалната работа, особено во рамките на останатите принципи на социјалната работа кои им придаваат значење на културниот диверзитет и самоопределбата. Она што е значајно за овој принцип е дека преку него не се настојува да се постигне културна униформност и еднообразност. Тој едноставно значи обезбедување на минимум услови за еднаков развој на сите луѓе, без оглед на нивната социјална, религиозна, расна, етничка и културна припадност.

Концептот на неподвоиност, се однесува на неопходноста владите и поединците, не селективно, да ги признаат сите човекови права содржани во Декларацијата. На пример фактот што САД не го признава правото на здравствена заштита како универзално право, само посебе значи кршење на принципот на неподвоиност. Негирање на едно право консеквентно може да доведе до негирање или кршење на останатите права.

Меѓународната асоцијација на школи за социјална работа и Меѓународната федерација на социјални работници ги истакнуваат принципите на човекови права и социјална правда како фундаментални во социјалната работа. Со цел социјалните работници да можат да ги аплицираат човековите права во својата пракса, пред се, потребно е да имаат познавање на документите кои ги прецизираат истите. Друг инструмент кој социјалните работници мораат да го усвојата на ниво на национални организации на социјални работници е етичкиот кодекс, кој покрај одредбите за принципите

⁷ Во рамките на Декларацијата за човекови права се опфатени три динистиктни подрачја: (1) политички и индивидуални слободи; (2) позитивните права, како што е обезбедување на адекватен животен стандард; и (3) колективни права, овие права индицираат меѓунационална солидарност како суштествена вредност на Декларацијата (Reichert, 2003)

⁸ Согласно член 16 од Декларацијата за човекови права.

на однесување треба да содржи и одредби поврзани со почитување на човековите права. Следењето и аплицирањето на етичкиот код воедно ќе ја гарантира имплементација на човековите права како примарна мисија на професијата (Reicher, 2003:233).

Човековите права на социјалната работа како професија ѝ обезбедуваат поширок и посовремен сет на упатства. Додека социјалната правда настојува да ги дефинира непрецизните термини како што се праведноста и неправедноста или еднаквоста и нееднаквоста. Оваа динстинкција на човековите права им го дава потребниот авторитет кој недостасува во рамките на социјалната правда.

Ако луѓето се гладни, ако родителите не можат да си ги хранат децата, тоа веќе е основа за кршење на човековите права.

Elie Wisel, "Dateline". Davos, CNN, 2008

1.2. Концептот социјална правда во социјалната работа

Непостои универзално прифатена дефиниција со која се определува поимот социјална правда. Енциклопедијата на социјалната работа (Flynn, 1995 превземено од Garcia & Van Soest, 2006) ја дефинира социјалната правда како „отелотворување на праведноста (правичниот третман), еднаков третман (решавање на слични ситуации со слични постапки) и еднаквост во прераспределбата на социјалните ресурси“. Речникот на социјална работа (Barker, 2003) ја дефинира социјалната правда како „идеална состојба во која сите членови на општеството имаат исти основни права, заштита, можности, и социјални бенефиции. Имплицитна во овој контекст е потребата за признавање и справување на историските неправди преку специфични мерки. Како една од клучните вредности во социјалната работа, социјалната правда вклучува застапување во процесот на конфронтација со дискриминацијата, репресијата и институционалните нееднаквости“ (404-405).

Можеме да разликуваме индивидуална и групна димензија на социјалната правда. Индивидуалната димензија на социјалната правда произлегува од позицијата што поединецот ја има во општеството, додека групната димензија на социјалната правда се однесува на кршењето на правата на одредени групи и заедници.

Гарсиа и Соест (2006:10-11) разликуваат три вида на социјална правда: дистрибутивна, легална и кумулативна, исто така, постојат и различни видови на нивно поимање. Видовите на социјална правда се втемелени во традицијата за социјални договори. Дистрибутивната правда е рефлектирана во одговорот на прашањето „што е она што општеството им го должи на индивидуите?“ Кога се поставува прашањето „што е она што индивидуите го должат на општеството?“, тогаш станува збор за легална правда. Додека, кумулативната правда е содржана во одговорот на прашањето „што е она што индивидуите си должат помеѓу себе?“ Дистрибутивната правда е централниот фокус на социјалната работа пред се од причина што дистрибутивната правда се однесува на начинот на кој се алоцираат средствата во општеството кој е мошне близок со мисијата на социјалната работа. Прераспределбата на добрата како што се здравствените сервиси, образованието и одморот се во делокругот на социјалната правда.

Како идеја, социјалната правда го менува своето значење под влијание на историските предизвици. Според Раихерт (2003), поимањето на социјалната правда може да се разгледува преку три перспективи **утилитарна, либерална, егалитарна**. Гарсиа и Соест (2006) на горе наведените перспективи ги додаваат уште расната и перспективата на човековите права. Концептот за утилитарна правда бил застапуван од страна на Џон Стујард Мил. Согласно оваа перспектива социјалната правда ги проценува акциите врз основа на бројот на лица кои се сметаат за среќни во општеството. Таа постои во услови кога се задоволени правата на најголем број на луѓе. Односно, кога се застапува општото добро, иако во тие рамки за некои поединци правата во целост се задоволени, а за некои тие воопшто не се задоволени (Reichert, 2003). Либералната теорија на социјалната правда предлага дека секој поединец има право на било каков материјален имот кој тој легално го стекнал (Нозик, превземено од Reichert, 2003). Нејзин најзначаен претставник е Роберт Нозик. Согласно, оваа перспектива дистрибуцијата со одвива според правилата на природата и се застапува да не се наруши оваа природна рамнотежа по пат на интервенција (Garcia & Soest, 2006). Егалитарната теорија е заснована на теоријата за социјален договор на Џон Лок. Подоцна истата е развиена од страна на Џон Ровлс. Оваа теорија подразбира пресретнување на потребите на сите членови на општеството и според неа редистрибуцијата на добрата е морална одговорност. Еднаквоста е основната вредност во егалитарните општества каде граѓаните мораат да имаат еднакви права, можности и пристап до

ресурси. Раихерт (2003), смета дека оваа теорија е најблиска до суштината на социјалната работа. Творец на расната перспектива е Чарлс Милс. Според него во западните демократии теоријата за социјален договор е мит, она што е потрбно е воспостаување на расен договор (Garcia & Van Soest, 2006). Согласно, претходно елаборираниот концептот за човекови права, примарно социјалната правда подразбира задоволување на основните човекови права и подеднакво споделување на материјалните ресурси (United Nations, 1992:16). Оттука, за Гарсиа и Соест концептот за човекови права е еден од перспективите на социјалната правда.

Во социјалната работа под името социјална правда се наведуваат бројни цели. Процесот на задоволување на социјалната правда е поврзан со проблеми на дискриминација и репресија базирани на социјалниот идентитет и расна, ентничка, религиска припадност. Су и Мек Голдрик (2006) истакнуваат дека еднаквиот пристап и можности за сите групи се водечки принципи на социјалната правда. Согласно својата мисија, социјалните работници се повикани да се застапуваат за воспоставување на социјална правда во општеството. Тие се повикани да се јават во улога на зајакнувачи на поединците, групите кои се под репресија и кај кои е евидентно кршењето на социјалните права.

Социјалната работа може да се гордее со своето наследство. Тоа е единствената професија која поттикнува социјална правда како своја фундаментална вредност и преокупација.

НАСР, превземено од Reichert, 2006:25

1.3. Концептот на човечки разлики, културниот релативизам и крос културната пракса во социјалната работа

Прифаќањето на културните разлики, во рамките на идеата за културен плурализам, несомнено остава свој белег врз дејностите чии предмет на делување се конструктивните човекови односи.

Hamilton, превземено од Greene, 1994

Како резултат на глобализацијата и зголемената миграција, во последните 20 години, во светски рамки, се забележува пораст на диверзитетот. Промената на демографската структура и се поголемата мултикултуралноста на општествата наметнува изнаоѓање на нови општествени одговори кои ќе

соодветствуваат на општествената реалност. Зголемените разлики во однос на етничката, расната, класната позадина, сексуална ориентација и културата во плуралистичките општества се рефлектира и во местото што истите го заземаат во научната и професионална литература (Greene, 1994).

Човекови разлики се централни во дебатите на современите општества. Се појавуваат во дискусиите за емиграционите политики, политичката коректност, образованите практики, праксата на социјалната работа и тн. Концептот е поврзан со прашањата за афирмативни акции и позитивни квоти и влијае врз оценката на еднаквоста во социјалната политика и праксата на социјалната работа (Tricket, Watts, Birman, 2004).

Концепт на човечки разлики претставува разбирање за природата на културата и нејзиното влијание врз развојот и функционирањето на луѓето, при што, посебно внимание им се посветува на факторите на моќ. Тој се однесува на континумот од разлики меѓу луѓето и групите кои се резултат на биолошките, културни и социјани фактори (Борнарова, 2005).

Идеолошки, концептот на човечки разлики е поврзан со релативизмот или по прецизно со културниот релативизам кој се јавува како реакција на евроцентризмот и империјалистичко-колониистичкиот концепт за доминација на една култура, една раса или една религија. Културниот релативизам претставува опозиција на доминантниот колонијалистички пристап (Piepont, превземено од Reichert, 2006). Како што веќе напоменавме, централно за колонијализмот е дека една култура е супериорна во однос на друга. Но, антрополозите во 20 век ја преиспитаа културната супериорност и нагласија дека секоја култура има сопствени вредности. Културниот релативизам е тесно поврзан со постмодернистичкото гледиште за релативност на вистината. Оттука, во рамките на културниот релативизам се придодава еднаква важност на сите гледишта и секоја вистина е релативна. Вистината им припаѓа на индивидуите и на нивната култура. Вистинити се сите етнички, религиозни и политички верувања поврзани за културниот идентитет на општествената група на која припаѓа поединецот (ибид.).

Опасноста поврзана со културниот релативизам е во тоа што, во име на прифаќање на културните разлики, тој е погоден тло за повреди на основните човекови права. Бидејќи човековите права ги подразбира врз основа на национална, религиска или културна припадност. Во рамките на културниот релативизам постои убедување дека човековите права се засниваат на Западниот концепт на универзални права. Но, се наметнува прашањето зошто тогаш одредени технолошки достигнувања како што е

автомобилот, авионот или телефонот не се сметаат за достигнуања на Западната цивилизација? Зошто истите се прифаќаат како универзални човекови достигнуања кои не се во контрадикторност со одредени култури?

Својот моментум, концептот на човекови разлики, го добива во период кога се интензивираат борбите за граѓански права и феминистичките движења. Според Вилијамс (2000), феминизмот треба да се разбере и како импулс на просветителството и како негова критика. Тој е критика на универзализмот наследен во социјалната и политичка мисла и во негови рамки се застапува размислување кое е доминирано од мажите и ги наметнува категориите маж/жена, јавно/приватно, стар/млад и тн. Еволуцијата на феминистичката мисла во рамките на концептот на разликите оди дотаму што во негови рамки се повеќе се зборува и за разликите кои настануваат помеѓу категоријата жени. Прашањето на различноста во однос на самите жени и тоа според раса, сексулана ориентација, дисабилитет и тн.

Овие внатрешни општествени превирања и емиграцијата станаа доминантни обликувачи на свестта. Истовремено, овој концепт стана предизвик за социјалната работа. Тој го поттикна преминот од универзално кон специфично поимање на човековите потреби. Специфичноста на потребите се определува врз основа на културно потекло. Застапниците на оваа перспектива се залагаат теоријата и праксата да ги земат во предвид средината и културата на популацијата со која работат. Тоа е обид за инклузија на етнички кодови и посветување на внимание и ценење на севкупните човекови разлики (Tricket, Watts, Birman, 1994).

Социјалната работа како професија е насочена кон помош на поединците во остварувањето на нивните целосни потенцијали. За таа цел, се прифаќа холистичкиот пристап во третманот на поединците и нивната средина. Во рамките на оваа холистичка перспектива социјалната работа ги зема во предвид биолошките, психолошките, социјалните и духовни аспекти на човекови потреби, сили и искуства. Според Грин (1994), праксата на социјалната работа поврзана со поединци и групи од различно потекло треба да ја земе во предвид културната динамика и разнообразното функционирање на луѓето. Притоа, според неа се наметнува прашањето за тоа кои теории или кои концепти и претпоставки од теориите, најдобро одговараат за транскултурната пракса на социјалната работа?

Како одговор на социјалните промени кои настанаа под влијание на барањата за еднакви права, наложени од групи кои по основ на нивната различност искусуваа несоодветен третман во општеството, во социјалната

работа интензивно започна да се нагласува потребата за примена на културно осетлива и културно компетентна пракса.

Заклучок

Во праксата на социјалната работа најдобро се забележуваат општествените нееднаквости и тоа често ги поставува социјалните работници во улога на „одметнат бунтовник“⁹ кој ги застапува интересите на своите корисници пред државата како свој патрон.

Оваа позиција, наметната од природата на праксата, придонесува голем дел од современите теоретичари во социјалната работа да се стават во улога на ‘мали марксови’, кои со сите сили се трудат да дојдат до ‘нова револуционерна’ идеја која ќе ја намали општествената стратификација и однатре ќе го измири поларизируваниот свет. Впрочем, тие, дисфункционалноста и неадаптабилноста на единките и групите во општеството, ја поврзуваат со општествената нееднаквост и репресијата. Притоа, овие теоретичари, помеѓу изворите на репресија ги посочуваат и социјалните служби и социјалните работници. Во однос на своите корисници, мошне често претставници на етнички или расни малцинства, социјалните работници се доживуваат како претставници доминантни групи.

Многу често социјалните работници се застапници на концептот за човечки разлики и не ја прифаќаат селекцијата. Укажуваат на потребата за хуман однос, но не ја подржуваат универзалноста на вредностите. Кај нив, многу често меѓу редови, но и директно, може да се прочита дека универзалните човекови вредности се дрско наметнати од доминантните групи. Едноставно, не го прифаќаат фактот дека луѓето согласно своите predispositions и искористување¹⁰ на истите биваат различно распределени на скалилото на општествената стратификација.

Меѓутоа, неприфаќањето на општествената реалност, обусловена од процесите на глобализација, укажува на некомпатибилноста помеѓу теоријата и општествените барањата кои се наметнати врз праксата на социјалната работа. Адаптабилноста на теоријата и праксата на социјалната работа е императив за нивниот успех.

⁹ Од типот на Робин Худ или Јованка Орлеанка.

¹⁰ Во смисла на искористување на интелектуалните потенцијали и вештини кој ги поседуваат поединците.

Праксата на современата социјална работа подразбира ублажување на ризиците кои се поврзани не само со економската нестабилност, туку и со нестабилноста на местото на живеење и адаптирање во културно нова средина. Културната разновидност од една страна и притисоците кои се наметнати, од друга страна, од доминантните култури, мошне често се попрогресивни и полиберални, од културата на етничките малцинства, укажуваат на сложените услови во кои се изведува праксата. Новите услови на социјалната работа, сватена како „сервис на народот“¹¹, наметнуваат една нова димензија на промена во праксата. Мултикултуралниот пристап во социјалната работа подразбира отстапување од позицијата на моќ. Социјалните работници и нивните компетенции се ставени во фокусот на промената. Од нив повеќе не се бараат само знаења и вештини тесно поврзани за нивната стручност, туку тие се предизвикани да излезат од „кутијата“. Во својот пристап тие треба да ги антиципираат сопствените предрасуди кон корисниците со кои не споделуваат еднакви културни вредности, но исто така треба да се свесни за предрасудите кои корисниците ги имаат кон културата од која, тие како практичари, доаѓаат.

Токму тука и се наметнува дилемата, поврзана со праксата која ја подразбира културната компетенција. Основното прашање, во услови на очигледо кршење на човековите права, правата на детето или жената, е каде да го позиционираме социјалниот работник? Човековите права, кои се универзално прифатени како заеднички, се однесуваат и произлегуваат од природата на човекот и априори не значи дека се наметнати од доминантните групи во општеството. Потточно, мислиме на правото на детето да биде заштитено од средината која е штетна за неговиот развој, правото на жената да биде заштитена од робскиот однос во семејството или заедницата, и тн.

Застапниците на праксата за осетливост кон културните разлики помеѓу постоечките етнички групи, во одредена смисла предлагаат прифаќање на 'status quo'. Според нив, секое наметнување на вредности, спротивни на културата од која доаѓаат поедниците, во основа претставува кршење на основните човекови права. Но, ако како социјални работници се застапуваме светот да биде подостојно место за живеење, зар ќе останеме неми и во име на прифаќање на културната разноликост ќе седиме и од страна, ќе аплаудираме, додека ритуално кастрираат девет годишно девојче? Ќе го направиме ли тоа во има на негување на традициите, па дури и кога тие

¹¹ Народ сватен како луѓе затекнати на одредено место на живеење.

му наштетуваат на оној кој ги практикува? Семетаме дека концептот на разлики е „меч со две острици“ или „потточно сечење на гранката на која седите“. Ако западниот свет е прифатлив заради економските бенефити кон кои посегаат оние кој му пристапуваат, тогаш тој мора да биде прифатлив и заради неговите вредности. Неговите економски благодети не се само резултат на бескурполозното искористување на новиот свет, туку тие се резултат на неговиот вредносен систем.

Затоа, предлагаме пракса која нема да ја поремети природната рамнотежа на односите во дадена група и која нема да се стреми кон културна асимилација или конформизам, но пракса која ќе се заснива на опште прифатени вредности и права и ќе го позиционира социјалниот работник како застапник на истите.

(Рецензент: *проф. д-р Марија Донеvsка*)

ЛИТЕРАТУРА

- About quotes: Women's history, (2008), Information on Eleanor Roosevelt - her life and work. Dostapno na 12.02.2008 http://womenshistory.about.com/library/bio/blbio_roosevelt_eleanor.htm
- Barker R. L. (2003) The social work dictionary (5th. ed.) Washington DC; NASW Press.
- Борнарова С. (2005), во Концептот на „човечки разлики“ и мултикултурната социјална работа, Зборник на Трудови презентирани на тркалезна маса на тема „Теоретските пристапи во образование на социјалните работници и предизвици на практична имплементација на социјалната работа во мултиетничка средина“, Скопје, Институт за социјална работа и социјална политика, Филозофски факултет
- Garcia B., Van Soest D. (2006), Social Work Practice for Social Justice: Cultural Competences in Action, A Guide for Students, Alexandria, Council of Social Work Education.
- Greene R. (1994), Human behaviour theory: diversity framework, New York, Aldine de Gruyter
- Доневска М. (1999), Теоретските основи на социјалната работа, Скопје, Филозофски Факултет
- National Coordinative Committee for UDHR (1998), Biography of Eleanor Roosevelt, Copyright © Franklin and Eleanor Roosevelt Institute. All rights reserved. Dostapno na 01.02.2008 <http://www.udhr.org/history/Biographies/bioer.htm>
- Reichert E. (2003), Social Work and Human Rights: A Foundation for Policy and Practice, New York, Columbia University Press
- Reichert E. 2006, Human Rights: An Examination of Universalism and Cultural Relativism Journal of Comparative Social Welfare Vol. 22, No. 1, April 2006, pp. 23–36, New York, Routledge Taylor&Francis Groupe.
- United Nations (1987), Human Rights: Questions and answers, New York, UN
- United Nations (1992), Teaching and learning about human rights: A manual for schools of social work and social work profession. New York, UN.
- Sue D. W. & McGoldrick M. (2006), Multicultural Social Work Practice, Hoboken, New Jersey, John Wiley & Sons, Inc.
- Tricket E., Watts R. & Briman D. (1994) Human Diversity: Perspective of people in context, San Francisco, Jossey Bass, Inc.
- Williams F. (2000), Postmodernism, feminism and the question of difference, in Nigel Parton ed., „Social theory, social change and social work“ New York, Rutledge
- Wisel E. (2008), Debate at Dateline-CNN, Davos, 27 January, 2008

Svetlana TRBOJEVIĆ

Summary

The complexity of social work practice is closely connected to its social role. Social work assumes direct assistance and protection of individuals, groups, and communities indirectly contributing to (for) maintenance of social order.

The basic problem of the contemporary social work practice is associated to the dichotomy of the relation between the concept of human rights and social justice on one end and the concept of human differences on the other. The concept of human differences imposes the respect for particularities of cultural communities attacking universality and unselectivnes of human rights and social justice as fundamental postulates of social work.

Key words: Social work practice, human rights, universality and unselectivity of human rights, social justice, individual and group dimension of social justice, human differences, cultural relativism and cross cultural practice.